

Mongeovo promítání – základní úlohy polohové

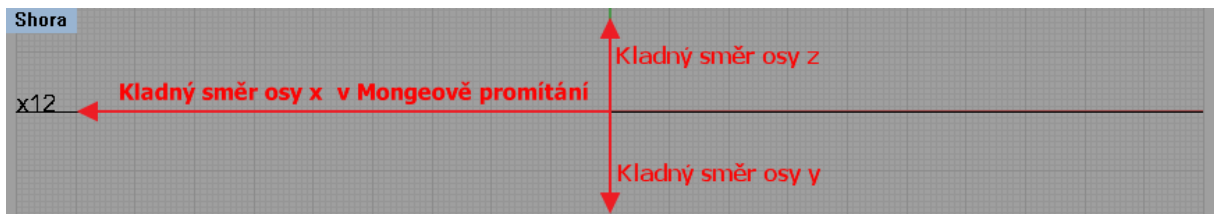
(bod, přímka, rovina, bod v rovině, hlavní přímky roviny, rovina daná různoběžkami, průsečnice rovin, průsečík přímky s rovinou)

Budeme pracovat v rovině nejlépe v pohledu SHORA stejně, jako bychom rýsovali na papír. Budeme využívat pouze konstrukce, které bychom prováděli tužkou, pravítkem a kružítkem. Rhino nám pomůže jen k dokonalosti, tedy k tomu, aby přímky procházeli přesně danými body, rovnoběžky byly skutečně rovnoběžné, atd.

Pro popis bodů a přímek použijeme příkaz **Text** zadaný přímo do příkazového řádku a místo indexů budem psát např. A1, A2, atd.

Poznámka 1: Každý příklad začneme pro přehlednost do nového souboru tímto krokem:

Nakreslíme základnici x12 zadanou body $[-100,0,0]$ a $[100,0,0]$. Na ní vyznačíme krátkou úsečkou počátek.

Poznámka 2: Je důležité si uvědomit, že je potřeba zadat vstupní body s ohledem na reprezentaci v Rhinu. Kladný směr vodorovné osy je v rozporu s kladným směrem osy x v Mongeově promítání a druhá souřadnice v Rhinu je souřadnice na svislé ose. Půdorys bodu $A[30,10,60]$, tedy bod A1 je nutné zadat jako bod $[-30,-10]$ a nárys bodu A, tedy bod A2 je nutné zadat jako bod $[-30,60]$. Pro vynášení zadaných bodů je tedy nutné zadávat x-ovou a y-ovou souřadnici s opačným znaménkem.

Tento rozpor je problematický pouze při vynášení zadání, pak již souřadnice při dalších konstrukcích nebudou potřeba.

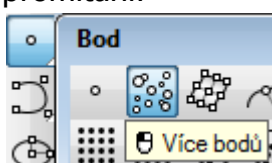
Příklad 1 (str. 48/2): V Mongeově promítání zobrazte dané přímky a určete jejich stopníky:

- a) $p=AB$, kde $A[30,10,60]$, $B[-20,40,15]$,
- b) $q=CD$, kde $C[0,20,30]$, $D[20,40,30]$.

Všechny potřebné ordinály kreslete v jiné vrstvě a čárkovaně.

Návod:

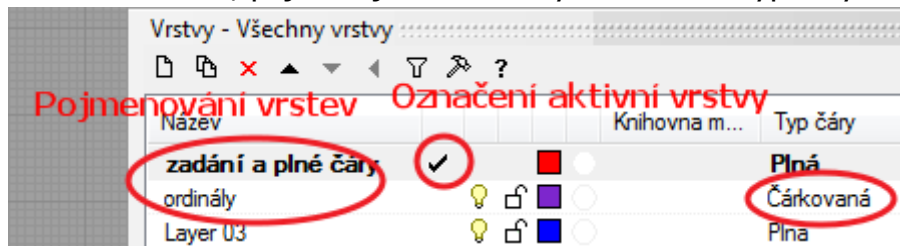
Pozor na zadávání bodů souřadnicemi, je tu rozpor mezi osami Rhina a osami Mongeova promítání!

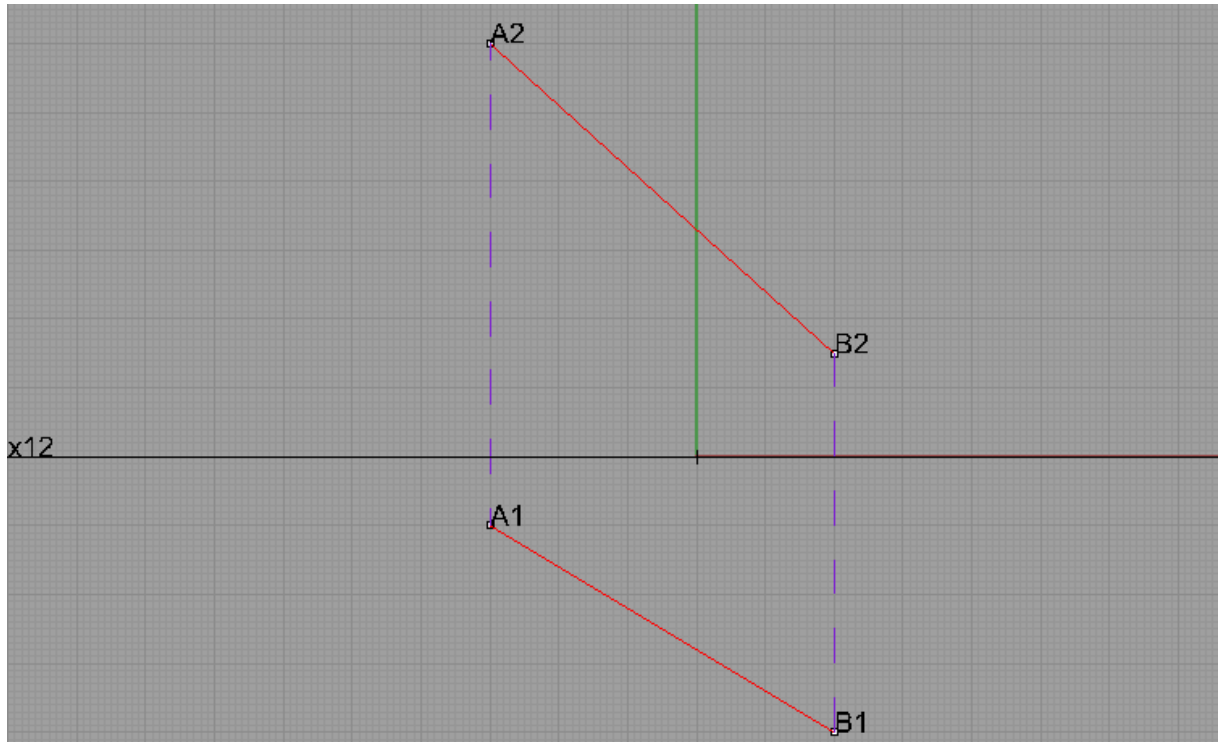
... pro zadání více bodů

... otevřeme okno s vrstvami, pojmenujeme si vrstvy a změníme typ čáry

Vynesené zadání 1a) vypadá následovně:

Přímky je potřeba kvůli získání stopníků protáhnout na obě strany:

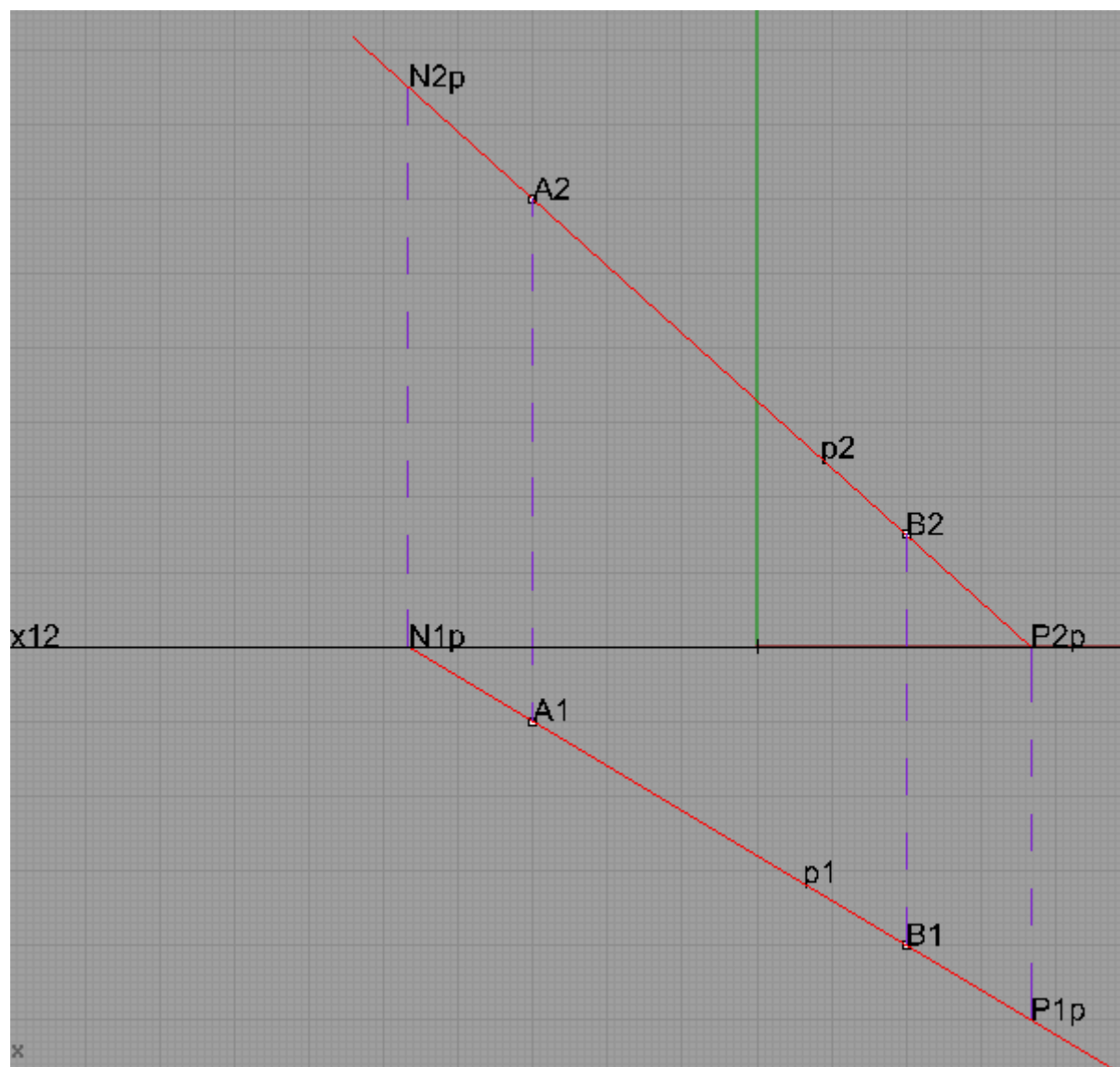
a sledujte příkazový řádek s pokyny, výhodné je **dynamické prodloužení**, které reaguje na pozici myši.

Všechny konstrukce provedeme v souladu s pravidly Mongeova promítání a využíváme uchopovací režimy a např. zapnutý režim **Orto** (=nebo dočasně držet zmáčkнутý SHIFT).

Řešení příkladu 1a) vidíme na následujícím obrázku.

Pojmenujme body, které jsme získali:

- P_1^p ... půdorys půdorysného stopníku přímky p
- P_2^p ... nárys půdorysného stopníku přímky p
- N_1^p ... půdorys nárysného stopníku přímky p
- N_2^p ... nárys nárysného stopníku přímky p

Příklad 2 (str. 48/5): V Mongeově promítání zobrazte stopy rovin:

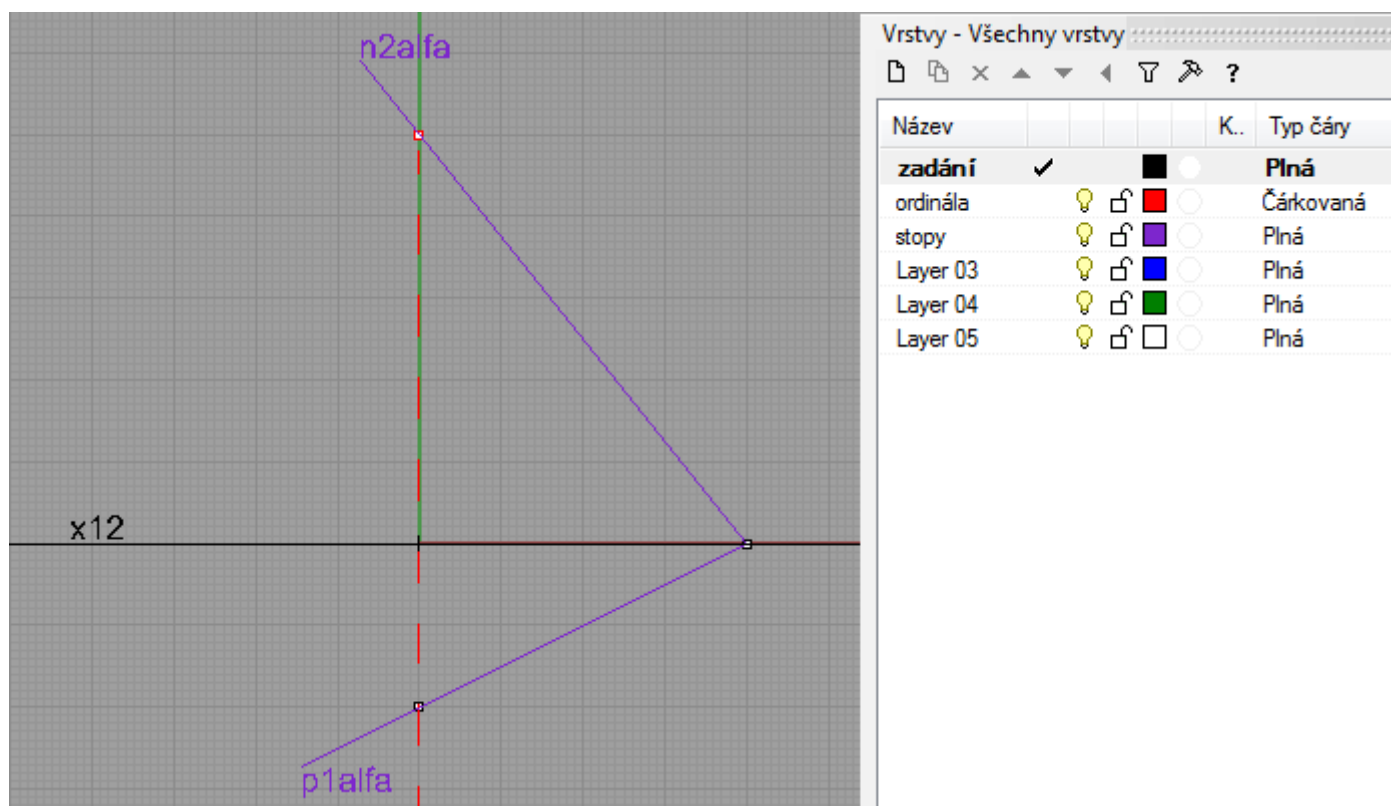
- a) alfa(-40,20,50),
- b) beta(60,40,-80),
- c) gama(60,40, ∞),
- d) delta(∞ ,40,50),
- e) epsilon(∞ , ∞ ,30).

Návod: Vyneseme příslušný bod na základnici a dva body na ordinálu jdoucí počátkem. Určíme stopy rovin a podle potřeby je protáhnem.

Řešení příkladu 1a) vidíme na následujícím obrázku.

Pojmenujme stopy, které jsme získali:

- p_1^{alfa} ... půdorys půdorysné stopy roviny alfa
- n_2^{alfa} ... nárys nárysne stopy roviny alfa

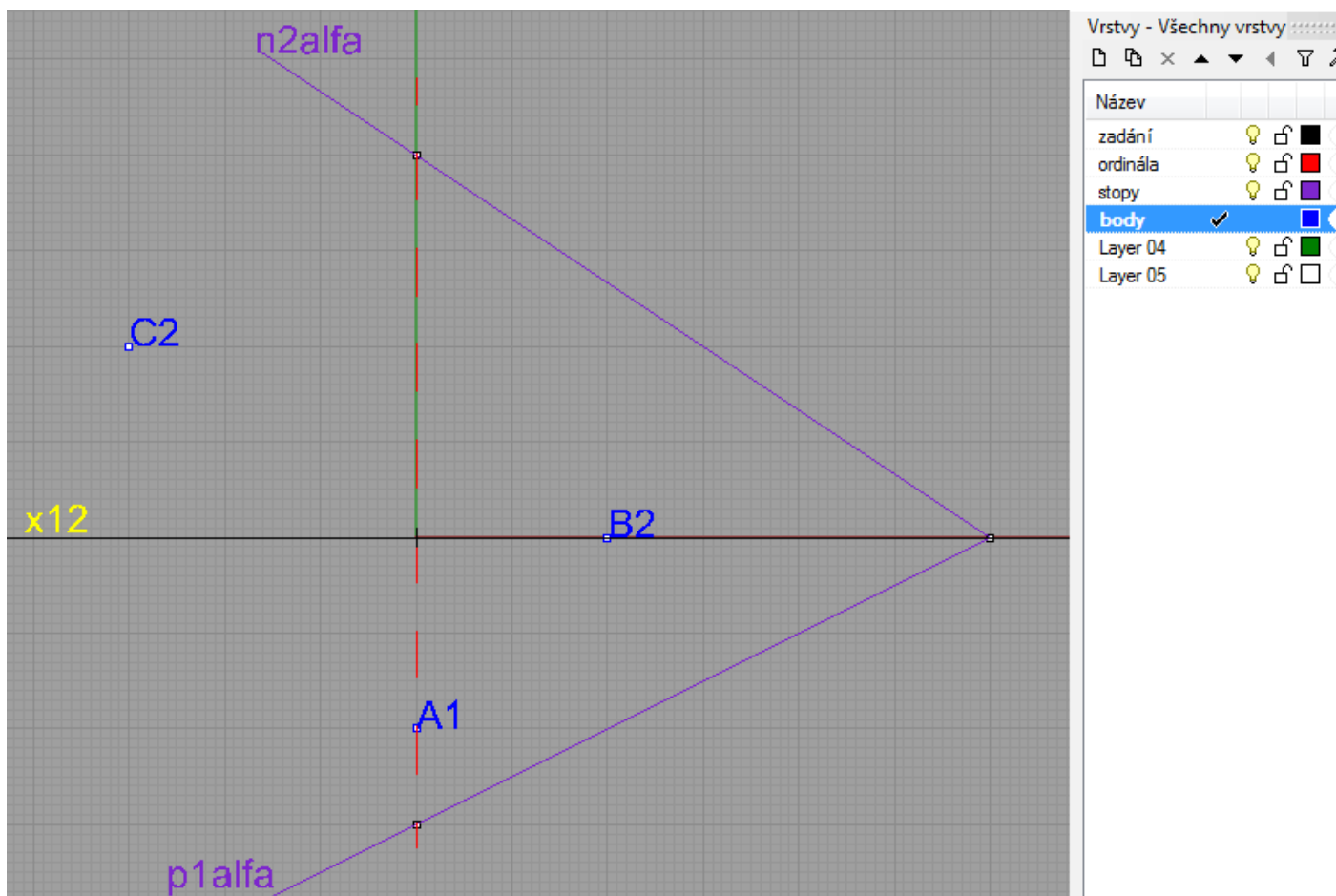
Příklad 3 (str. 48/6): V Mongeově promítání zobrazte přímku $p=AB$ a bod C ležící v rovině α . Dány body, $A[0,20,?]$, $B[-20,?,0]$, $C[30,?,20]$.

- a) $\text{alfa}(-60,30,40)$,
b) $\text{alfa}(\infty,30,40)$.

Všechny hlavní přímky roviny kreslete v samostatné vrstvě.

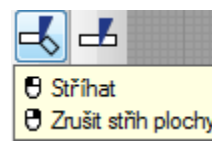
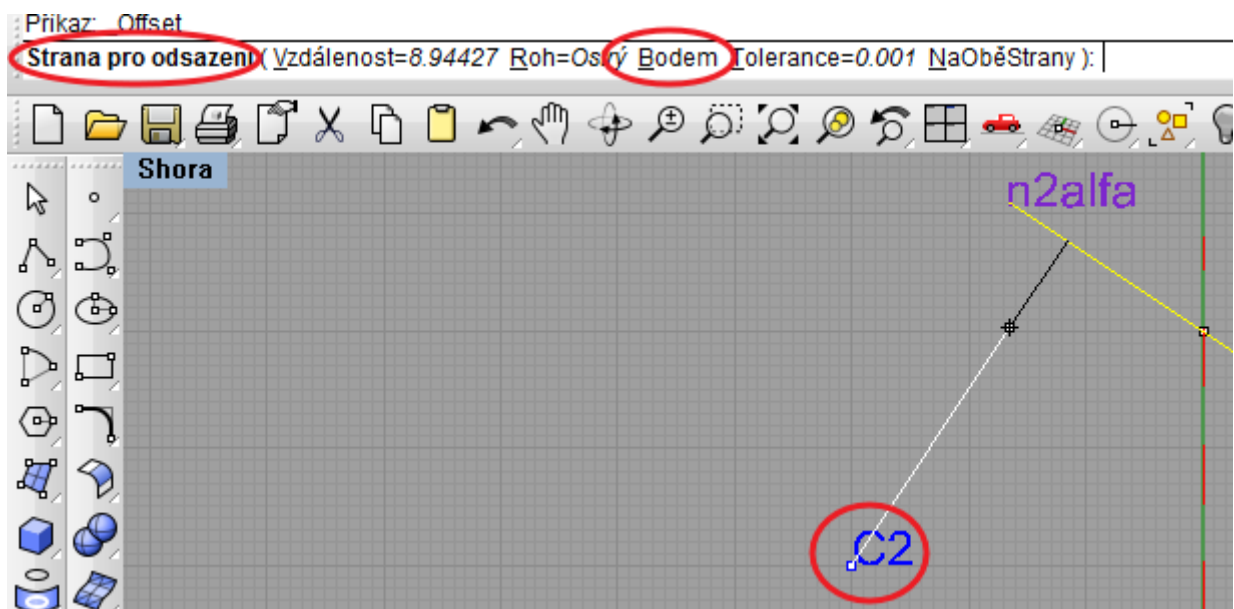
Návod:

Zadání po vynesení souřadnic vypadá v případě a) následovně:

Vzhledem k tomu, že budeme potřebovat rovnoběžky se stopami roviny, bude praktičtější, když stopy roviny budou tvořeny samostatnými úsečkami a ne lomenou čarou. Rozdělení lomené čáry provedeme pomocí .

Rovnoběžky příslušnými půdorysy, resp. nárysy bodů sestrojíme příkazem **Křivka/Odsadit křivku** a příkazovou volbou **Bodem**.

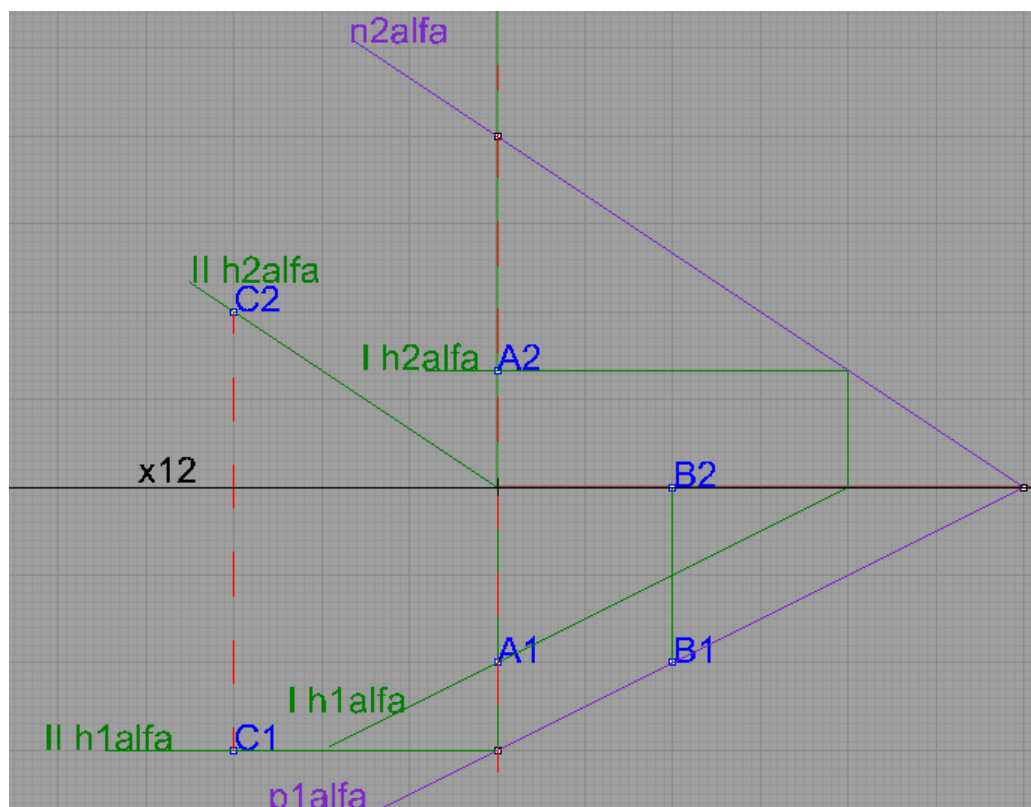

Sestrojené rovnoběžky ustříháme podle potřeby pomocí **Stříhat**, aby končily na základnici, resp. na stopě roviny.

Řešení příkladu 1a) vidíme na následujícím obrázku.

Pojmenujme hlavní přímky, které jsme získali:

- $I h_1^{alfa}$ ... půdorys hlavní přímky I. osnovy roviny alfa
- $I h_2^{alfa}$ ... nárys hlavní přímky I. osnovy roviny alfa
- $II h_1^{alfa}$ ... půdorys hlavní přímky II. osnovy roviny alfa
- $II h_2^{alfa}$ ... nárys hlavní přímky II. osnovy roviny alfa

Příklad 3 (str. 49/8): Určete stopy roviny gama, která je určena různoběžnými přímkami $a=AB$ a $b=BC$.

- a) $A[20,30,20]$, $B[0,15,20]$, $C[-30,-35,60]$,
- b) $A[0,5,10]$, $B[25,5,30]$, $C[0,30,50]$.

Návod:

- Určíme stopníky přímek a a b .
- Spojnice půdorysů půdorysných stopníků je hledaný půdorys půdorysné stopy roviny gama, tj. p_1^{gama} .
- Spojnice nárysů nárysných stopníků je hledaný nárys nárysné stopy roviny gama, tj. n_2^{gama} .

Příklad 4 (str. 49/14): Sestrojte průsečnici q rovin alfa a beta.

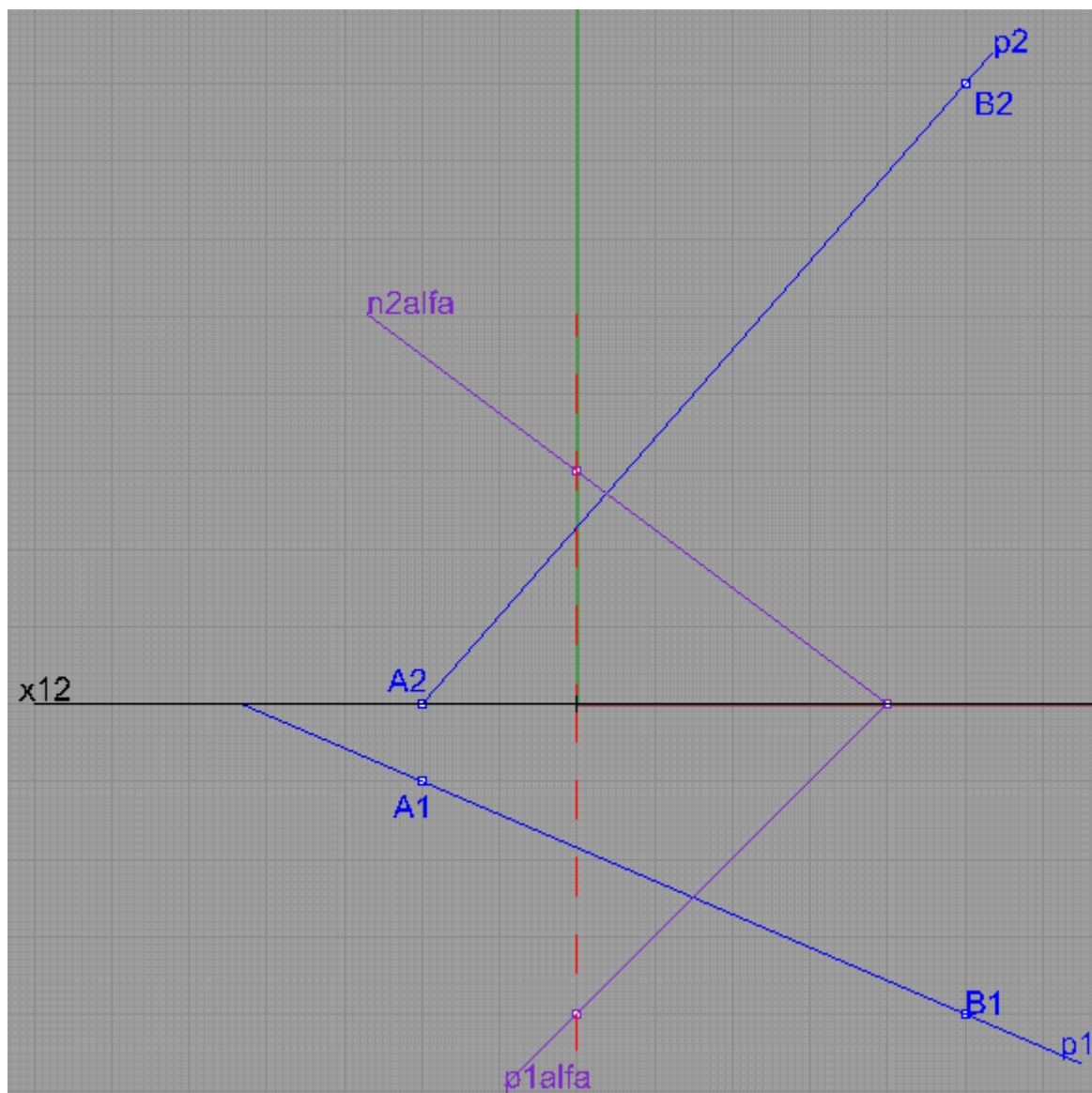
- a) alfa(-50,70,40), beta(40,20,55),
- b) alfa(-40,20,50), beta(30, ∞ ,30).

Návod: Průsečíky příslušných stop označíme P_1^q a N_2^q . Určíme k nim zbývající průmět, tj. P_2^q a N_1^q . Spojnice půdorysů stopníků je půdorys hledané průsečnice, tj. $q_1 = P_1^q N_1^q$. Spojnice nárysů stopníků je nárys hledané průsečnice, tj. $q_2 = P_2^q N_2^q$.

Příklad 5 (str. 49/15): Sestrojte průsečík přímky $p=AB$ s rovinou α , jestliže $A[20,10,0]$, $B[-50,20,30]$.

- a) $\alpha(-40,40,30)$,
- b) $\alpha(-40,40,\infty)$.

Návod: Vynesené zadání a) vypadá následovně:

Průsečík R přímky p s rovinou α určíme **metodou krycí přímky r** (tj. přímky roviny α , jejíž jeden obraz se kryje s obrazem dané přímky p):

1. Zvolme krycí přímku r v rovině α , např. $r_1=p_1$.
2. Sestrojme r_2 (určením nárysů příslušných stopníků).
3. $r_2 \cap p_2=R_2$.
4. $R_1 \dots$ průsečík ordinály jdoucí bodem R_2 a přímky p_1 .

